УДК 81'42:791.43:2-1:004.4
DOI https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.49.32

МЕТОД МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО РЕЛІГІЙНОГО ДИСКУРСУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПРОГРАМНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ELAN

A MULTIMODAL APPROACH TO THE STUDY OF AUDIOVISUAL RELIGIOUS DISCOURSE USING THE ELAN SOFTWARE TOOLKIT

Бірюков А.Д.,
orcid.org/0009-0009-9687-256X
аспірант кафедри загального мовознавства
Львівського національного університету імені Івана Франка

У статті розглянуто трансформацію релігійного дискурсу в епоху цифровізації та переходу до візуально орієнтованих форматів комунікації. Обґрунтовано потребу в комплексних методиках для аналізу сучасного аудіовізуального контенту, де вербальний текст становить лише один із каналів передачі смислу. Метою дослідження є розробка та верифікація методологічного підходу до аналізу мультимодального релігійного дискурсу з використанням програмного середовища ELAN. Методологія ґрунтується на синтезі системно-функціональної лінгвістики (М. Геллідей), граматики візуального дизайну (Г. Кресс, Т. ван Левен) та критичного дискурс-аналізу (Н. Феркло). Запропоновано схему багатошарового анотування, яка синхронізує вербальний текст із параметрами кадру, поглядом, жестикуляцією та модальністю. Вперше здійснено порівняльний мультимодальний аналіз релігійних відеотекстів трьох різноструктурних мов (українська, англійська, перська) з використанням програмного забезпечення ELAN та контрольованих словників для анотування. Порівняльний аналіз трьох коротких відеофрагментів українською, англійською та перською мовами виявив три відмінні комунікативні моделі: «раціональний детермінізм» (англомовний дискурс), що спирається на логічну аргументацію та візуальне заглиблення; «пастирський імператив» (перськомовний дискурс), що зберігає ієрархічну вертикаль влади; та «наративну емпатію» (україномовний дискурс), що реалізує стратегію солідаризації та інверсії влади. Результати дослідження підтверджують ефективність інструментального підходу ELAN для виявлення прихованих стратегій впливу та доводять, що технічні параметри зйомки (ракурс, план) функціонують як повноцінні семіотичні ресурси, формуючи специфічні етнокультурні моделі цифрової проповіді. Окреслено перспективи подальшого дослідження, пов'язані з аналізом рецепції аудиторії та розширенням корпусу матеріалу.

Ключові слова: дискурс-аналіз, релігійний дискурс, мультимодальний аналіз, ELAN, лінгвістична прагматика, візуальна семіотика, дискурсивні стратегії.

The article examines the transformation of religious discourse in the era of digitalization and the transition to visually oriented communication formats. It substantiates the need for comprehensive methodologies to analyze modern audiovisual content, where verbal text constitutes only one of the channels for conveying meaning. The aim of the study is to develop and verify a methodological approach to the analysis of multimodal religious discourse using the ELAN software environment. The methodology is based on a synthesis of Systemic Functional Linguistics (M. Halliday), the Grammar of Visual Design (G. Kress, T. van Leeuwen), and Critical Discourse Analysis (N. Fairclough). A multi-tier annotation scheme is proposed, which synchronizes verbal text with frame parameters, gaze, gestures, and modality. For the first time, a comparative multimodal analysis of religious video texts in three languages with different linguistic structures (Ukrainian, English, and Persian) was conducted using ELAN software and controlled vocabularies for annotation. A comparative analysis of three short vide materials in Ukrainian, English, and Persian revealed three distinct communicative models: "rational determinism" (English discourse), relying on logical argumentation and visual immersion; "pastoral imperative" (Persian discourse), maintaining a hierarchical power vertical; and "narrative empathy" (Ukrainian discourse), implementing a strategy of solidarity and power inversion. The research results confirm the effectiveness of the ELAN instrumental approach in revealing hidden influence strategies and demonstrate that technical filming parameters (camera angle, shot size) function as full-fledged semiotic resources, shaping specific ethnocultural models of digital preaching. We outlined the perspective for further research, related to the analysis of audience reception and the expansion of the corpus.

Key words: discourse analysis, religious discourse, multimodal analysis, ELAN, linguistic pragmatics, visual semiotics, discourse strategies.

Постановка проблеми. Сучасні комунікаційні практики переживають епоху тотальної цифровізації, яка охопила всі сфери суспільного життя та докорінно змінила те, як ми передаємо й сприймаємо інформацію. Релігійна сфера не стала винятком – церква активно освоює цифровий простір, що призвело до появи таких явищ, як «медіатизація релігії» [9] та «цифрова релігія» [5]. У світі, де панує візуальна культура, а увага користувачів стала дефіцитним ресурсом, традиційна церковна проповідь змушена трансформуватися. Вона адаптується до форматів соціальних мереж, а особливо – до коротких відео, які вимагають від проповідника вміння максимально стисло викладати думку та майстерно використовувати невербальні засоби впливу.

Поява нового типу аудіовізуального релігійного контенту ставить перед дослідниками важ-

ливе питання: які методи найкраще підходять для його аналізу? Традиційні лінгвістичні підходи, які зазвичай фокусуються на аналізі вербального тексту (транскрипту), тут не спрацьовують. Значна частина смислу та впливу передається через візуальний канал. Наприклад, якщо ми не враховуємо жести та напрямок погляду проповідника, то втрачаємо можливість зрозуміти його невербальну поведінку. Так само, якщо залишаємо поза увагою технічні аспекти зображення – план зйомки та ракурс камери – ми не зможемо оцінити, як візуальна дистанція та композиція кадру впливають на взаємодію з глядачем.

Це означає, що нам потрібні нові, комплексні методики аналізу, які дозволять розглядати словесний текст разом із візуальними елементами – як єдине ціле. Важливим інструментом тут стає спеціалізована програма ELAN, яка дає змогу точно синхронізувати мовлення з анотаціями жестів, напрямку погляду та параметрів кадру. Такий підхід особливо корисний, коли ми порівнюємо матеріал різними мовами та з різних культур – наприклад, українською, англійською та перською. Він допомагає зрозуміти, як саме візуальна побудова кадру та рухи проповідника впливають на те, як глядачі сприймають релігійний текст.

Серед останніх досліджень, які демонструють можливості інструментального підходу, варто особливо відзначити роботу Б. Лузади та С. Лапарле [13]. Автори використали програму ELAN для аналізу мультимодальних метафор у проповідях бразильського нео-п'ятидесятництва. Дослідники емпірично показали, що ідеологічне протиставлення «ми – вони» створюється проповідником не тільки словами, а й через вертикальну орієнтацію жестів (реалізація концептуальної метафори «ДОБРЕ – це ВГОРУ», «ПОГАНО – це ВНИЗ»), де опоненти фізично позначаються жестами, спрямованими вниз. Ця робота є важливим методологічним прикладом, який підтверджує: саме детальна анотація жестів дозволяє виявити приховані механізми легітимації релігійної нетерпимості та влади, які залишаються непомітними при традиційному аналізі тексту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аудіовізуальний релігійний дискурс привертає увагу багатьох сучасних мовознавців, і це цілком зрозуміло – адже він має складну природу та суттєво впливає на формування суспільних цінностей. Теоретичну основу для вивчення цього явища заклали представники системно-функціональної лінгвістики, зокрема М. Геллідей та К. Маттісен [8, 29], які розробили методи аналізу того, як граматичні структури виконують соціальні функції. В українському мовознавстві важливий внесок у теорію дискурсу та комунікативну лінгвістику зробили Ф. Бацевич [1, 142], Л. Шевченко [4, 82], С. Єрмоленко [2, 15] – вони розглядають релігійне мовлення як особливий функціональний стиль або комунікативний процес. Проте більшість цих досліджень фокусуються переважно на словесній складовій, залишаючи осторонь візуальний контекст.

Дедалі більше дослідників почали цікавитися тим, як взаємодіють релігія та медіа. Це знайшло відображення в теорії «медіатизації релігії» С. Хьярварда [9, 13] та дослідженнях «цифрової релігії» Г. Кемпбелл [5, 4]. Ці вчені показують, що медіаформат змінює релігійний зміст, однак їхні роботи мають переважно соціологічний характер. Паралельно з цим розвиток візуальних студій поставив на порядок денний питання мультимодального підходу. Для нашого дослідження особливо важлива «граматика візуального дизайну» Г. Кресса та Т. ван Левена [12, 116] – вони створили понятійний апарат для опису таких категорій, як «вимога» та «пропозиція», які передаються через погляд. У сфері кінесики ключовими є праці Д. МакНіла [14, 82] та А. Кендона [11, 104].

Попри велику кількість публікацій, бракує досліджень, у яких текст аналізувався б у точній синхронізації з жестами та проксемікою. Крім того, майже не вивчається порівняльний аспект – як ці мультимодальні комплекси працюють у різних мовах, особливо в відеоформаті.

Мета цього дослідження – визначити та обґрунтувати найкращий методологічний підхід до аналізу аудіовізуального релігійного дискурсу як складного мультимодального явища. Ключове **завдання** – адаптувати можливості програми ELAN для виявлення та інтерпретації дискурсивних стратегій проповідника. Щоб досягти цієї мети, потрібно розробити схему мультимодального анотування, яка поєднає словесний компонент із планом зйомки, ракурсом, поглядом та жестами, а також перевірити цю методику на матеріалі української, англійської та перської мов.

Методологія мультимодального анотування. Щоб зрозуміти аудіовізуальний релігійний дискурс як полікодове явище, потрібні комплексні аналітичні підходи. Технічно це можна реалізувати за допомогою програми ELAN (EUDICO Linguistic Annotator). Цей інструмент дає змогу синхронізувати лінгвістичний аналіз із візуальним та аудіальним на єдиній часовій шкалі.

Основою лінгвістичного аналізу обрано системно-функціональну лінгвістику (СФЛ)

М. Геллідея. У структурі файлів розмітки ELAN абстрактні категорії СФЛ перетворюються на вербальні анотаційні шари. Ідеаційна метафункція, яка відповідає за побудову логічної картини світу, реалізується через шар “Транзитивність”, де позначаються матеріальні, ментальні та реляційні процеси. Міжособистісна метафункція представлена шарами «Тип висловлювання» та «Модальність» – вони допомагають виявити розподіл влади та ступінь категоричності. Текстова метафункція аналізується через шар «Засоби риторики».

Для інтерпретації даних використовується критичний дискурс-аналіз (КДА) у версії Н. Фейрклоу [7, с. 85], який допомагає пояснити, як виявлені лінгвістичні патерни сприяють натуралізації ідеологічних настанов.

Вербальний аналіз доповнюється застосуванням «Граматики візуального дизайну» Г. Кресса та Т. ван Левена через групу невербальних шарів. Репрезентативна функція фіксується через шари «Жести». Ключову роль в аналізі контакту відіграє інтерактивна функція, яка реалізується через параметри погляду («Погляд»: прямий погляд у камеру або ж відведений погляд), плану зйомки (крупний, середній та загальний) та ракурсу (зверху, знизу, на рівні очей). Таке поєднання забезпечує достовірність результатів і дозволяє виявити взаємодію різних семіотичних модусів.

Технічна реалізація мультимодального анотування. Робота в програмі ELAN базується на принципі багатошарової анотації (multi-tier annotation). На відміну від звичайного тексту, де зміст розгортається послідовно, ELAN дає змогу фіксувати одночасність подій. Принцип роботи програми полягає у створенні необмеженої кількості анотаційних шарів (Tiers) – кожен із них відповідає окремому модусу (словесному, візуальному, жестовому) і прив'язується до єдиної часової шкали з точністю до мілісекунди.

Ключовим інструментом структурування даних є система батьківських та підрядних шарів (Parent/Child Tiers). У нашому дослідженні базовим (батьківським) шаром є транскрипція мовлення, поділена на репліки. Усі інші шари (наприклад, Погляд, Жест, Тип висловлювання) залежать від нього. Це дає змогу технічно реалізувати принцип інтерсеміотичної єдності: ми аналізуємо не текст сам по собі, а текст у поєднанні з конкретним жестом та смислом.

Уніфікація параметрів аналізу. Щоб уникнути суб'єктивізму, який притаманний дискурсивному аналізу в описі візуальних елементів, було застосовано механізм контрольованих словників (***Controlled Vocabularies***). У програмі ELAN для кожного невербального шару створювався закритий список значень. Наприклад, для шару “Кут камери” словник містив лише три фіксовані опції: “знизу”, “на рівні очей”, “зверху”; а для шару “Погляд” – “в камеру” та “в сторону”. Використання такої чіткої схеми кодування дозволяє мінімізувати інтерпретаційну похибку та забезпечити коректність кількісного порівняння частотності дискурсивних стратегій у різних мовах.

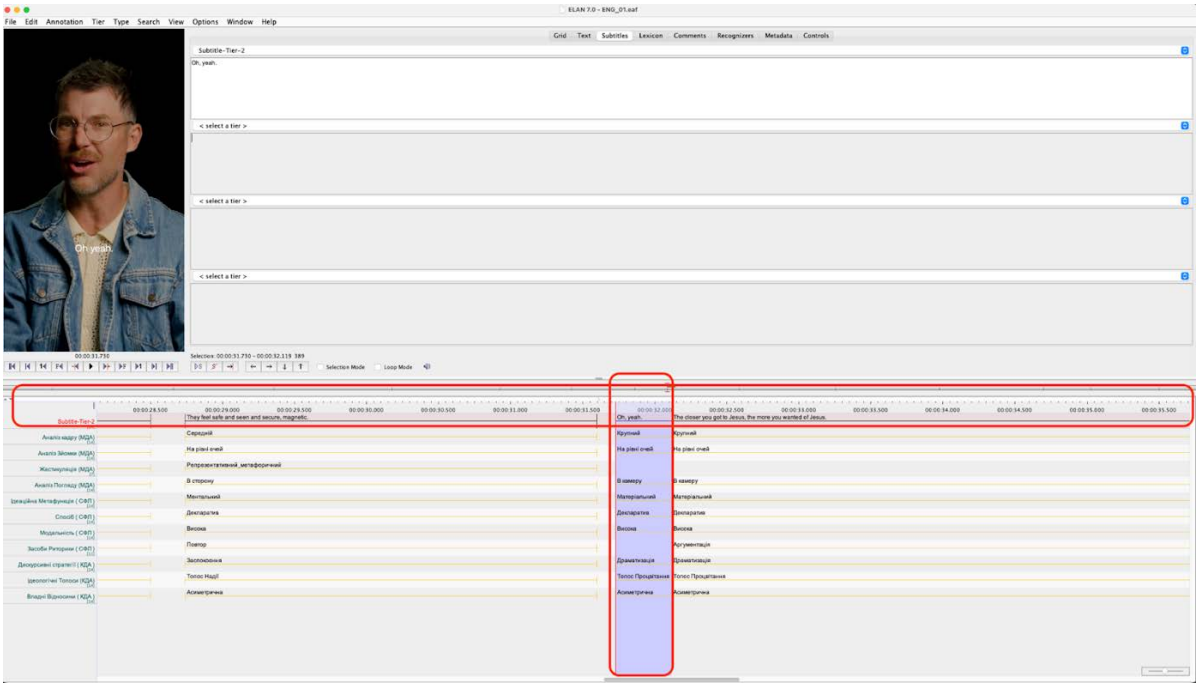

Рис. 1.

Графічний інтерфейс ELAN (див. Рис. 1) дає змогу візуалізувати аналізований матеріал. На часовій шкалі (Timeline Viewer) чітко видно моменти мультимодального резонансу – сегменти, де відбувається накладання інтенсивних маркерів на різних шарах. Наприклад, у точці кульмінації англомовного відео, Рис. 1 (00:32) вертикальний зріз партитури показує одночасну зміну значень на шарах Аналіз Кадру (перехід на крупний), Погляд (погляд в камеру) та модальність (високу). Саме така технічна синхронізація дозволяє визначити точку максимального прагматичного впливу.

Однією з ключових переваг використання ELAN є можливість автоматизованого переходу від якісного аналізу (анотування) до кількісної обробки великих масивів даних. Після завершення етапу розмітки корпусу було застосовано функцію пакетного експорту анотацій (Export Multiple Files as...) у форматі табульованого тексту (Tab-delimited text) та CSV. Це дозволило трансформувати візуальну «партитуру» проповіді в структуровані статистичні матриці, придатні для подальшої обробки в табличних процесорах (MS Excel, Google Sheets).

Такий підхід до експорту даних забезпечує об’єктивність дослідження, нівелюючи інтерпретаційну похибку дослідника, та дозволяє будувати доказову базу на основі точних хронометричних вимірів, а не лише суб'єктивних вражень.

Результати аналізу відео. Емпіричною базою дослідження стала цільова вибірка, сформована на основі попереднього моніторингу релігійного контенту в соціальних мережах (YouTube). Із загального масиву матеріалів було відібрано три відеофрагменти, які є прототиповими зразками для своїх лінгвокультурних традицій. Вибір саме цих кейсів пояснюється тим, що вони найбільш виразно ілюструють три контрастні комунікативні моделі, виявлені під час попереднього аналізу: ***аргументативно-раціональну*** (англомовний дискурс), ***директивно-пастирську*** (перськомовний дискурс) та ***наративно-емпатичну*** (україномовний дискурс). Також такий вибір зумовлений хронометражем відеоматеріалів, оскільки невеликий об’єм відеоматеріалів дозволяє швидко протестувати обрану методологію. Такий підхід дозволяє на конкретних прикладах показати варіативність дискурсивних стратегій у межах одного медіаформату та забезпечити коректність порівняльного аналізу.

Результати трирівневого аналізу відібраних відеозразків дозволили верифікувати запропоновану методологію на матеріалі різноструктурних мов.

Аналіз англомовного зразка показує чітку кореляцію між проксемічними змінами та логікою аргументації. Відеоряд має бінарну структуру: у наративній частині (00:00:32) використовується середній план, який встановлює соціальну дистанцію. У кульмінаційний момент (00:32) відбувається різкий перехід на крупний план (Close-up) із фіксацією прямого погляду (Direct Address). Цей прийом імітує вторгнення в особистий простір, щоб посилити вплив. На рівні жестів домінують ритмічні жести-біти, що створює ефект безапеляційності. На лексико-граматичному рівні текст насичений матеріальними процесами, де вірянин виступає ціллю (Goal) зовнішнього впливу («drawn to Jesus»). Висока модальність вірогідності («it erupts») закріплює цю конструкцію. З точки зору КДА, це свідчить про стратегію експертної легітимації, де підкорення зовнішній силі подається як шлях до гідності.

[*It's very interesting that marginalized people groups in Jesus' three and a half year public ministry were incredibly drawn to Jesus because for the first time they felt dignity and value*] [6], (0:00:00–0:00:11)

У наведеному фрагменті простежується дискурсивна стратегія встановлення об'єктивного історичного прецеденту. З погляду **системно-функційної лінгвістики**, ідеаційна метафункція реалізується через поєднання ментальних («felt dignity») та матеріальних («drawn to Jesus») процесів. Показово, що пасивна конструкція представляє вірян як об'єкт впливу непереборної зовнішньої сили, а не як самостійних діячів. Міжособистісна метафункція виражається через декларативний тип висловлювання [«It's very interesting that...»]: мовець подає інформацію не як релігійну істину, а як верифікований історичний факт. На **візуальному** рівні цей наратив підкріплюється середнім планом камери, що формує нейтральну соціальну дистанцію, характерну для академічної лекції. **Кінесичний** аналіз фіксує використання ритмічних жестів-бітів, які виконують структурувальну функцію в побудові аргументації.

З позицій **критичного дискурс-аналізу**, така конфігурація семіотичних ресурсів свідчить про застосування стратегії експертної легітимації. Авторитет мовця спирається не на містичний статус чи директивний тиск, а на раціонально-логічну компетентність – що наближає релігійний виступ до жанру наукової або публічної лекції.

Перськомовний кейс демонструє ієрархічну модель комунікації. Протягом усього відео фіксується поєднання крупного плану з нижнім ракурсом (“Low Angle”), що створює ефект «владного

друга»: інтимна дистанція при візуальному збільшенні промовця. Вертикаль влади підсилюється абстрактними деїктичними жестами вгору. Динаміка граматичного способу розгортається від запитань до категоричних наказів у фіналі: **«Говори» (حرف بزن, [*harf bezan*])** та **«Вилий» (بیرون بریز ,[*birun beriz*])**.

[10] دردودل کن. مشکلاتتو بگو
(0:00:41–0:00:43)

У наведеному фрагменті простежується дискурсивна стратегія встановлення контролю через патерналістський підхід. З погляду **системно-функційної лінгвістики**, міжособистісна метафункція реалізується через імперативні висловлювання, що одразу формалізують асиметричну комунікативну модель. Проте, жорстка директивність на лексичному рівні пом'якшується культурно-специфічним концептом «dard-o-del» (درد و دل), що переводить наказ у площину турботи. На **візуальному** рівні цей вербальний патерн підкріплюється стабільним крупним планом (у поєднанні з нижнім ракурсом камери). Такий ракурс створює ефект візуального нависання промовця над реципієнтом (рис. 2). **Кінесичний аналіз** показує мінімалістичну, але впевнену моторику, що не виходить за межі авторитетної стриманості. З позицій **критичного дискурс-аналізу**, така комбінація семіотичних ресурсів свідчить про цілеспрямоване конструювання патріархальної ієрархії. Влада легітимізується не через об'єктивні аргументи, а через пастирський патронат, де проповідник займає позицію вищого авторитету, що пропонує терапевтичний вихід із соціальної ізоляції за умови духовного послуху.

Рис.2.

Рис. 3.

Український кейс базується на горизонтальній солідаризації. Зйомка на рівні очей та стабільний крупний план усувають владну дистанцію.

«*І в один момент Оленка, рік і сім місяців, починає, бачачи свічки, співати: Happy birthday to you, happy birthday to you*» (0:00:11 – 0:00:19) [3]

У наведеному фрагменті простежується дискурсивна стратегія встановлення контакту через наратив. З погляду **системно-функційної лінгвістики**, ідеаційна метафункція реалізується через вербальний процес («починає співати»), де роль активного суб'єкта відведена не релігійному авторитету, а дитині. Міжособистісна метафункція виражається через декларативний тип висловлювання: мовець фіксує подію, не вдаючись до директивних форм впливу. На **візуальному рівні** цей вербальний патерн підкріплюється відведеним поглядом мовця, що виключає пряму апеляцію до глядача, та статичним середнім або крупним планом камери на рівні очей. З позицій **критичного дискурс-аналізу**, така комбінація семіотичних ресурсів свідчить про цілеспрямовану деконструкцію інституційної ієрархії. Відбувається інверсія владних відносин: носієм сакрального знання і центральною фігурою наративу стає не священник-експерт, а дівчинка. Це означає зміщення комунікації з інституційно-авторитарного регістру в площину горизонтальної довіри.

«*День смерті, по суті, – це і є день народження тебе як святого*» [3] (0:00:33 – 0:00:36)

Цей сегмент є кульмінаційною точкою мультимодального резонансу, в якій відбувається теологічне розв'язання порушеної проблеми. З погляду **системно-функційної лінгвістики**, тут фіксується перехід до реляційного процесу («це і є»), спрямованого на формування нової ідентичності та переосмислення екзистенційного страху. Висловлювання характеризується високим ступенем модальності впевненості – концепт подається як беззаперечна істина. На **візуальному рівні** в цей момент задіюється образ святкового ритуалу. **Кінесичний аналіз** уточнює цей патерн: мовець вдається до іконічного жестово-вербального висловлення (рис. 3), в якому руки на рівні грудей імітують тримання запалених свічок, відтворюючи знайомий обрядовий жест. З позицій **критичного дискурс-аналізу**, виявлений патерн інтерпретується як когнітивний рефреймінг. Мовець тимчасово займає асиметричну владну позицію теологічного експерта, щоб замістити домінантний смисловий фрейм загрози і страху смерті фреймом надії та святкування. Бімодальна онтологічна метафора СМЕРТЬ є НАРОДЖЕННЯ утверджується й натуралізується через одночасну вербальну констатацію та кінесичне підкріплення соціокультурно впізнаваним жестом.

Домінування відведеного погляду та іконічних жестів (імітація запалювання свічок) створює атмосферу спільного переживання. На лексичному рівні структура спирається на реляційні процеси («День смерті – це є день народження») та зменшувально-пестливі форми («Оленка», «дідик»). Дискурсивним наслідком є інверсія влади: джерелом істини стає дитина, а проповідник виступає свідком. Це реалізує стратегію рефреймінгу через емпатію.

Обговорення результатів. Отримані дані дозволяють інтерпретувати виявлені стратегії як системну реалізацію владних настанов. Аналіз підтверджує тезу Г. Кресса [12, 148], що візуальна композиція в цифровому дискурсі бере на себе функцію модальності: зміна дистанції сигналізує про зміну регістру.

Англомовний кейс із домінуванням матеріальних процесів вказує на схильність до раціонально-логічної аргументації. Перський кейс демонструє стійкість патріархальних моделей («пастирський патронат»), що спростовує міф про автоматичну демократизацію спілкування в мережі. Український кейс ілюструє феномен «інверсії влади» як адаптивну стратегію побудови довіри через солідарність. Таким чином, адаптація релігійного контенту відбувається шляхом глокалізації: універсальні формати наповнюються специфічним етнокультурним змістом.

Висновки. Застосування комплексного мультимодального підходу на базі ELAN розкриває свою ефективність для аналізу релігійного дискурсу. Такі технічні параметри (план, ракурс, погляд) функціонують як повноцінні семіотичні ресурси.

На інваріантному рівні всі три відеотексти об'єднує принципова відмова від відкритих директивних форм. Жоден із мовців не вдається до прямих наказів чи відвертого тиску на аудиторію. Натомість вплив реалізується через опосередковані семіотичні механізми: наративізацію, риторику об'єктивної закономірності та пастирське піклування. Це свідчить не про відсутність владних відносин, а про їхню **натуралізацію**. Владу зроблено невидимою, вбудованою в саму структуру дискурсу. Показово, що в усіх трьох кейсах вербальний, кінесичний і візуальний рівні функціонують у режимі повної мультимодальної синхронізації, що є ознакою медіапідготовленого, а не спонтанного мовлення і свідчить про інституційну природу досліджуваних виступів попри їхню позірну неформальність.

Порівняльний аналіз виявив, що процес медіатизації призводить до дискурсивної глокалізації, породжуючи різні моделі впливу: «раціональний детермінізм» (англ.), «пастирський імператив» (перс.) та «наративна емпатія» (укр.).

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у залученні до аналізу категорії рецепції (коментарів аудиторії) та подальшого дослідження корпусних матеріалів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. 2-ге вид., доповн. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 376 с.
2. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності : стилістика та культура мови. Київ : Довіра, 1999. 431 с.
3. ЯК ХРИСТИЯНАМ СТАВИТИСЯ ДО СМЕРТІ /1764/ Майтеся файно: веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=SziH9PWpL-c (дата звернення: 18.03.2026).
4. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика : словник термінів і понять / за ред. Л. І. Шевченко. 2-ге вид. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 326 с.
5. Campbell H. A. Digital Religion: Understanding Religious Practice in New Media Worlds. London : Routledge, 2012. 288 p. DOI: 10.4324/9780203084861
6. Closer to God | God Becomes Dear Pt. 1 | Judah Smith: веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=lCLK7ez8irQ (дата звернення: 18.03.2026).
7. Fairclough N. Media Discourse. London : Edward Arnold, 1995. 214 p.
8. Halliday M. A. K., Matthiessen C. M. I. M. Halliday's Introduction to Functional Grammar. 4th ed. London : Routledge, 2014. 808 p. DOI: 10.4324/9780203431269
9. Hjarvard S. The Mediatization of Religion: A Theory of the Media as Agents of Religious Change. *Northern Lights: Film & Media Studies Yearbook*. 2008. Vol. 6, №. 1. P. 9–26. DOI: 10.1386/nl.6.1.9_1
10. Kelisa Iranian. درادوجو ادخ یآ, веб-сайт. URL: https://t.me/Kelisa_Iranian/9470 (дата звернення: 18.03.2026).
11. Kendon A. Gesture: Visible Action as Utterance. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 400 p. DOI: 10.1017/CBO9780511807572
12. Kress G., van Leeuwen T. Reading Images: The Grammar of Visual Design. 3rd ed. London : Routledge, 2020. 310 p. DOI: 10.4324/9781003099857
13. Louzada B., Laparle S. The devil is in the gestures: Multimodal metaphors in preaching. *Multimodality & Society*. 2025. Vol. 5, №3, P. 346–371. DOI: 10.1177/26349795251355867
14. McNeill D. Hand and Mind: What Gestures Reveal about Thought. Chicago : University of Chicago Press, 1992. 416 p. DOI: 10.2307/1576015

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 02.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.11.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2026